

הסנוב והביבאל

(הסנסציה האחרונה של ניו יורק, חצי טור בטיסות!) נר סוף לכך את ילד הפלא הצרפתי שניצח לא מזמן בתחרות הכינור בבריסל, ומחזה קאבוקי יפאני, בביצוע הלהקה הימקורית מקיוטו — והרי יש לנו כל הדרוש. כמוכן, אין המיבחר תלוי כולו בנו. לא כל הרצוי הוא מצוי. לא כל גאון מסכים מייד, דרוש שיכנוע. אבל הביצור עיסטים, אלופי השנור והתיירות, יודעים "למכור" את ה"ארץ, לפי מיטב כללי שדרות מאדיסון: "זאת תהיה חתייה כבירה. אצלנו נמצא הקהל התרבותי ביותר בעולם. ארץ הקודש. פליטי השואה הנאצית. אקלים נהדר. חופי-רחצה מצויינים. למה לך לנסוע לריבירה? בוא אלינו, על חש"בוננו, תן שניים-שלושה קונצרטים, ובשאר הימים תוכל לבלות חופשה נהדרת."

אחדים מסרבים, אחדים מסכימים. מכיוון שממילא אין כל קשר בין "אירוע" אחד לשני, והאוסף הוא מיקרי לגמרי — גם לא חשוב בליכך מי מסרב ומי מסכים. העיקר שהסר"הכל של הקאלוריות התרבותיות יספק את התיאבון הסנובי.

★ ★ ★

כך, בכשרון ובזריזות, הוכן הכל בשביל הסנובי באל הישראלי למוסיקה ולדראמה. החלק השני של השם הוא, כמובן, מיקרי. אם לא תמצא להקה דראמטית מפורסמת, אלא דווקא להקה-באלט ידועה, זה ייקרא הסנוביאל הישראלי למוסיקה ולבאלט. אם הסולן העיקרי אינו פסנתרן אלא זמר, אפשר לקרוא לזה הסנובי באל הישראלי לבאלט ולזמרה. זה לא חשוב, בעצם. דחקה החלק הראשון של השם גורם קצת לכאב-ראש. כל אחד יודע מה זה סנוביאל — אירוע הנערך למען ה"שיכבה השלטת בחברה הישראלית, שהיא הסנובה (על מיש"קל אצולה, כמורה, קצונה וכו').

★ ★ ★

אבל מה ישראלי כאן? מבחינת התוכן — אין לזה שום קשר עם ישראל. ה"סנוביאל כולו יכול היה להיערך בהיכל התרבות של טימ"בוקטו או בבנייני האומה של קאמצאטקה, מבלי לשנות דבר בהרכבו האמנותי. נכון, הקהל הוא ישראלי ("הקהל התרבותי ביותר בעור"לם"). אך האם הקהל קובע את אופי האירוע? **אבל אין דבר העומד בפני כשרונו המיוחד של הביצועיסט. גם לבעייה זו נמצא פתרון.** אשה טובה אחת, חודרת אידיאלים שאבד עליהם הכלח, טרחה לארגן להקות-פולקלור של כל שבטי ישראל. מצויין! ניתן לה להציג את זה אחרי הופעתו של אנטוניו בארברני המהולל (אריות איטלקיות מהמאה ה-17) ולפני הופעת ה"להקה היפאנית.

זה טוב. זה יוכיח לגאונים הזרים שכאן יש קיבוץ גלויות ואחת-עשרים יהודיות-ערביות. (האורחים לא צריכים לדעת כי שלושה מן הרקדנים הערביים, שהם בני הכפר סכנין, ממתין בבית צור-מאסר מינהלי של המושל הצבאי.) האם זה מספיק? לא. יש לנגן גם שתי יצירות של מלחי נים ישראליים. (אין דבר, אפשר לצאת בינתנים למסדרון [סליחה: לפואייה] ולשוחח על הסטיות המיניות של סר פיצג'ראלד מונטגומרי, הכנר המפורסם, וללחוש איש ל"רעותו את שמות הצעירים הישראליים המתלחים אליו.) חוץ מזה, יש גם פתרון סטאטיסטי. אם משתתפים ב"סנוביאל 36 אומנים זרים, ו-264 סטאטיסטים ונגנים ישראליים, הרי נכון לומר כי הסנוביאל מורכב ב-88 אחוזים מכוחות ישראליים, ורק ב-12 אחוזים מכוחות זרים. האם אין זה הרבה?

נישאר רק בעיית הכרטיסים. ברור שבהופעות הסנובויות מגיעים הכרטיסים לבני הסנובה, המסוגלים למלא את כל האמפיטאטרונים שנתגלו עד כה בחפירות הארץ. כי יש לדאוג לתיירים, לדיפלומטים ולגרנגסים.

אם יישארו כמה כרטיסים בשורות האחרונות (ואיזה סנוב רוצה לשבת בשורה האחרונה?) הרי אפשר למכור אותם לקהל הרחב.

אחרי ככלות הכול, לשם מה דרושה תרבות לקהל הרחב? זה רק יקלקל אותו.

★ ★ ★

כמובן, מי שעושה — נופל גם קורבן לביקורת אר"סית. זה תמיד כך, וכל ביצועיסט יודע זאת.

אין להתפלא אם מופעל מבורך זה, התורם תרומה עצומה ליצירת התרבות הישראלית המקורית, המועיל לארץ מכל הבחינות, והמבוצע על-ידי אנשי משרד ראש-הממשלה בכ"ב בודם ובעצמם — מעורר את חמתם של כל היסודות ה"שליילים, החותרים תחת אושיות הציונות, התבוסתנים, שונאי הביטחון והפיתוח, כפויי-הטובה, מריי-הנפש ואכולי-הקינאה.

אין דבר, נתעלם מדבריהם. עוד יבוא יום ונדפוק אותם.

יש לנו ביצועיסטים המשיגים נשק והמשגרים שביטים. יש לנו ביצועיסטים המוציאים מיליונים מכיסיהם של יהודים טובים ועשירים, סוחריו-יסקי בקנה ותופרי-שמלות במנהאטן. יש לנו ביצועיסטים המביאים ארצה מיטענים גדולי לים של תיירים וצליינים. אז מה יש? יהיו לנו גם ביצועיסטים העוסקים ברכש של תרבות.

מה זאת תרבות? אם נתעלם מכל הפיטפוטים והביבלולים, אז תרבות זה לא יותר מאוסף של שחקנים ומוסיקאים, להקות-ריקוד ומשוררים.

התרבות, כפי שהיא מצטיירת לעיני הסנוב הישראלי המצוי, היא מעין סופר-מארקט ערי למי. הסולנים והתיאטרונות עומדים שם על

ג'ון גילגוד והסנוב הישראלי המצוי

המדפים, ערימות-ערימות, ארזים באריזות יפות, מתחת לשלטי המחירים.

הסנוב המצוי התקדם די צורכו כדי לדעת איך קונים בסופר-מארקט. אשתו נוסעת לשם כל שבוע, ולעיתים הוא הולך מאחוריה, במקום הנהג של המישרד, וגורר את ה"עגלה.

★ ★ ★

אז זה ככה: קודם כל צריכים להרכיב איזו משלחת קניות, כמו במישרד-הביטחון.

מי יהיו חבריה? רק לא אנשי מועצת-התרבות למיניהן שקמו במדינה, וגם לא אנשי מישרד-החינוך-והתרבות.

כי התרבות היא דבר יותר מדי רציני מכדי להפקיד אותה בידי תרבות'ניקים, שהם כולם בטלנים מיסכנים.

כאן דרושים ביצועיסטים מוכשרים, היודעים לקנות מכסי מום של סחורה מבריקה, במינימום של הוצאות.

לא חשוב שהביצועיסט התרבותי יהיה בעל תרבות בעצמו. להיפך, זה רק מפריע. כי איש תרבותי יכול להתפתות לרכוש קופסת-תרבות מפירמה שאיש לא שמע עליה, שלא כתבו עליה עדיין בשבועון אמריקאי, בקיצור — סחורה שלא תוסף כבוד ומעמד לסנובים ה"מצויים.

ובכן: חברי המישלחת מצטיידים איש-איש בעגלה של הסופר-מארקט, ואוספים את הסחורה. העיקר הוא הגיוון — משוה מכל דבר, משוה מכל מדף.

למשל: להקת-הריקוד הממלכתית המהוללת של הרפוב"ליקה האסקימוסית הסובייטית ("בשנה האחרונה היא שיג"ע"ה את לונדון. המלכה עצמה הלכה אל מאחורי הקלעים כדי לברך אותה!)" והזמר הראשי של האופרה השבדית

הסנוב הישראלי המצוי הוא יצור צנוע. זוהי חיה ממשפחת הבורגנות הוצירה, ולכן קל מאוד לספק אותה. יצור זה אינו דורש הרבה. אשתו רוצה בבית בן ארבעה חדרים באזור נורדיה-פיתוח. בגלל המיקום ייקרא לבית זה בשם "וילה", וחשוב מאוד שיהיה בו "הול מואר".

מבחינת הריהוט, אין לסנוב המצוי דרישות מיוחדות. אין הוא מתעקש לרכוש רהיטים בסגנון ריגנסי או לואי-קזטור. אולי מפני שאינו יודע מה זה. די לו בכך שאדרי"כל-פנים מפורסם ירהט את החילה כראות עיניו — היינו, בסיגנון שהוא בליל רב-ירושם של סיגנונות, תקופות וטע"מים, עם דגש על כורסות מודרניסטיות שאי-אפשר לשבת בהן.

הסנוב המצוי מסתפק במכונות גדולה אחת. אשתו זה עתה למדה לנהוג, ועדיין אינה דורשת מכונת שניה.

מבחינה חברתית, מסתפק הסנוב המצוי בקבלת הזמנות למסיבות-הקוקטייל של שר הטיול והתיור, או של מנהל מישרד הייעול, או של שגריר פורטיגניה. חוץ מזה הוא חבר במועדון-הגולף של אבא אבן, ובקרוב גם ילמד את המישחק.

מדי פעם הוא משתדל להצטלם בחברת ראש-הממשלה ושר-הביטחון, ותמונות אלה מוצגות בגאחה מאחורי הזכר"כית של המזנון בסאלון.

יש לו הכל, לסנוב המאושר. רק נקודה אחת כאובה עדיין, ועליה הוא נותן עתה את דע"תו: התרבות.

★ ★ ★

יצמת המרה היא, כי הסנוב הישראלי המצוי לא ה"הירבה לקרוא ספרים בחייו. הוא בכלל לא קרא ספרים. אין בכך בושה. אדרבה — הדבר מעיד על דרייחיו רבת-הפעלים.

אביו, חייט בגאליציה או עגלון באוקראינה, החליט להת"חיל בהיים חודשים בארץ חדשה, עמל קשה בסלילת כבישים והפך לבסוף לפקיד קטן בקרו היסוד. הוא ביקש להנחיל לבנו הרבה מיוות טובות וערכים אנושיים. אך הוא לא יכול היה לשוחח, ליד שולחן האוכל, על הפילוסופיה של קאנט ועל המחזות של סופוקלס.

הסנוב המצוי עצמו היה עסוק גם הוא משחר ימיו. אם החליט לטפס בסולם המפלגות, הרי נאלץ לרוץ מאסיפה לאסיפה, להשתתף בשיבות ללא-ספור, לרקום קנוניות סכר"כות לסילוק מתחרים.

אם טיפס בסולם הביורוקרטי, הרי היה עסוק במנגנון של ההגנה, בשליחויות של רכש ובאירגון עלייה ב" — ולכל הדעות, קשה לספוג תרבות באזור הנמל של מרסיי. ואם טיפס ידידו בסולם הכספי, הרי בנה מחנות לצבא הבריטי (תוך שיחוד המפקחים והעלמת המלט), עסק ב"שוק שחור בימי הצנע הגדול, סחר בסוכר ובזהב והת"מחה בשערי-מטבע. כל העיסוקים האלה לא הותירו לו זמן להתעמק בשירת פראנסואה ויון.

אומנם, מאז שהה הסנוב המצוי בשליחויות רבות ב"חוקי-לארץ, למען המדינה, המיפלגה, ההסתדרות או המגבית. הוא היה יכול לנצל כדי לחוות בהאמלט באולד ויק, או בחזיל הקסמים באופרה של וינה. אולם מה לעשות? ברגע שנוחת ידידו על אדמת הכנר, מתעוררים בו הגעגועים לציון. על כן הוא ממחר אל הידיד הישראלי הקרוב ביותר, כדי לבלות עמו את הערבים בשיחה נעימה על גירוש"הוג ירחמיאל.

נישאר רק האגודות השונות לתנ"ך, לידעת הארץ, לעתיקות ארץ-ישראל ולחזון המשיחי. אפשר להופיע בכינור סימן ולהאזין להרצאות מלומדות. אפשר להיתקל שם ב"רמטכ"לים משוחררים ובמפכ"לים משומשים, לצוד את עינו של הוקן וללחוץ את ידיו של המנהל הכללי. זה עוזר ל"קאריירה, וגם מוביל להזמנות למסיבות-קוקטייל נוספות, בהן אפשר להיתקל בנשיא בית-המשפט העליון וללחוץ את ידו של השגריר האלבאני.

אולם לאחרונה ביצבק בלבו של הסנוב הי מצוי החשד הנורא שתרבות זו אינה מספקת. באחת המסיבות האחרונות, בחילה של שפירא (סליחה: שפריר), ממועצת התישבות, הוא ניתקל במזכיר השלישי של השגרירות האוסטרית. השיחה נתגלגלה לאנקסרה, וב"משך כמה דקות איומות סכר ידידו שמדברים על מפעל מכשירי החשמל.

כך הגיע הסנוב הישראלי המצוי לכלל מסי קנה שהגיעה העת לעשות למען התרבות.

★ ★ ★

אז מה הבעיה? התגברנו כבר על בעיות יותר קשות. השגנו אדחים בימי ההגנה. השגנו מטרשמיטים בעצם ימי הקרבות, כשחבורינו האמיצים לחמו על כל שעל של אדמתנו. השגנו מיסטרס"ם וצוללות. עכשיו דרושה תרבות? אם כך, נשיג תרי"בות, לכל הרוחות.